

Länsstyrelserna

Lägesrapport för Lill-NILS, september 2009

Vem är Lill-NILS?

Lill-NILS är arbetsnamnet för fyra gemensamma delprogram för regional övervakning av småbiotoper, gräsmarker, myrar och stränder. Metodiken är samordnad med det nationella miljöövervakningsprogrammet NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige) och bygger på att flera län inom en, utifrån naturgeografi och hotbilder lämplig region, samarbetar om övervakningen. Sammanlagt deltar nu nio länsstyrelser i olika delar av Lill-NILS. Det finns fortfarande möjlighet för fler länsstyrelser att ansluta.

Småbiotoper

Övervakningen av småbiotoper startar från och med hösten 2009. Just nu skriver SLU det sista på en inventeraranpassad fältinstruktion med variabler kopplade till de olika småbiotoperna och definitioner för bedömningar. De småbiotoper som ska övervakas är åkerholmar, brukningsvägar, diken/vegetationsremсор (renar), småvatten/märgelgravar, stenmurar, odlingsrösen, alléer, skyddsvärda lövträd, bärande träd och buskar, artrika vegetationstyper mm. Inventerarna kommer att använda ett handdatorprogram baserat på ArcPad och genomförda fälttester visar att det fungerar mycket bra. Inför 2010 söker vi utvecklingsmedel för att ta fram en eller ett par övergripande indikatorer för småbiotoper som aggregeras från detaljerade analyser av datat som samlas in i Lill-NILS.

Gräsmarker

Under 2009 startar även övervakningen av gräsmarker. Vi kommer att följa utvecklingen av träd- och buskskikt, föryngring av träd, igenväxning, förnaansamling, kvävepåverkan, indikatorartsgrupper mm, både i utpekade ängs- och betesmarksobjekt och i andra gräsmarker. Inför årets fältinventering har ett punktgifter lagts ut över de aktuella NILS-rutorna (5x5km) och alla punkter har flygbildstolkats. Ett slumpat urval av de punkter som tolkats som gräsmarker ska fältbesökas. Eftersom fältmetodiken i Lill-NILS gräsmarker är densamma som i ÄoB-NILS (beställning från SJV för att följa upp ängs- och betesmarker på nationell nivå), behöver vi inte inventera de ytor som redan ingår i ÄoB-NILS. En annan vinst med samordnad metodik, är att det blir möjligt att göra intressanta jämförelser mellan resultaten från Lill-NILS och resultaten från ÄoB-NILS i framtiden. Även fältinventeringarna i THUF (terrester habitatuppföljning) görs med en liknande metodik.

Myrar

Övervakningen av myrar i Lill-NILS kommer att bestå av två delar. Den första delen, som är den som startar under 2009, innebär övervakning i provytor i fält av botten/fält/buskskikt. I de NILS-rutor som ska fältinventeras i år har en avgränsning av myrpolygoner gjorts med hjälp av flygbildstolkning. För att göra ett urval av vilka provytor som ska inventeras i fält, läggs ett punktgitter ut över hela 5x5 km-rutan. Bland de punkter som träffar de flygbildstolkade myrpolygonerna slumpas ett antal provytor ut. Fältinventeringarna startar i september.

Den andra delen av övervakningen i Lill-NILS myrar, innebär övervakning av påverkan/exploatering (t ex vägar, diken, körspår) genom flygbildstolkning av hela myrobjekt. Den flygbildstolkningen behöver inte göras årligen utan kan styras av när vi vill göra analyserna. Man kan då gå tillbaka och tolka flygbilder som tagits tidigare.

Stränder, strandexploatering

Metoden följer hur omfattande den fysiska påverkan och markanvändningen på stränderna längs sjöar och vattendrag är och hur den förändras över tiden. Karteringen omfattar allt från badstränder till åkrar till kajer och bebyggelse. Vi använder oss i första hand av flygbildstolkning. Karteringen sker längs stränderna kring sjöar samt medelstora och större vattendrag i en 100 meters buffertzona på båda sidor om strandkanten. Vattendrag under 6 meter karteras inte, för dem är den vedertagna biotopkarteringen ett lämpligare arbetssätt.

Vi genomför också en metodtest för att kunna se vilka typer av natur som exploateras och hur. Detta innebär att vi testar en heltäckande kartering av buffertzonen. Den ska sedan jämföras med att bara kartera i ett punktgitter. Med punktgittemetoden går arbetet fortare, men man förlorar då möjligheten att se vilka naturtyper som exploateras. Metodutvecklingen beräknas vara färdig 2010 och karteringen komma igång under 2011.

Kontakta oss om du vill du veta mer:

Helena Rygne, Länsstyrelsen i Örebro län (småbiotoper, gräsmarker, myrar)

helena.rygne@lansstyrelsen.se, 019-19 35 06

Klara Tullback Rosenström, Länsstyrelsen i Stockholms län (stränder)

klara.tullback.rosenstrom@lansstyrelsen.se, 08- 08-7854103

Anders Glimskar, SLU institutionen för ekologi

Anders.Glimskar@ekol.slu.se, 018-672220